

عمومہ شعر پر مسک

ما چہار فن ہو دیم؛

پیادہ

سازمان اسناد و کتابخانه ملی جمهوری اسلامی ایران

عنوان و نام پدیدآور	ما چهار نفر بودیم؛ پیاده / سهراب براهام... [و دیگران]
مشخصات نشر	رشت: نشر نهر، ۱۳۹۳.
مشخصات ظاهری	۷۰ ص. ۵/۲۱×۵/۱۴ س. م.
شابک	۹۷۸-۶۰۰-۹۳۸۳۸-۷-۰
وضعیت فهرست نویسی	فیها
یادداشت	نویسندگان: سهراب براهام، محمد رضا براهام، کیوان براهام، علیرضا براهام.
یادداشت	بالای عنوان: مجموعه شعر پرسکه
عنوان دیگر	مجموعه شعر پرسکه
موضوع	شعر فارسی -- قرن ۱۴ -- مجموعه‌ها
شناسه افزوده	براهام، سهراب، ۱۳۴۸ -
رده بندی کنگره	۱۳۹۳PIR۴۱۹ م ۱۶
رده بندی دیویی	۸۴ / ۶۳۰۸

ما چهار نفر بودیم؛ پیاده

مؤلفان: سهراب براهام... [و دیگران]

حروف چینی و صفحه‌آرایی: کارن فرهنگی برگ آرا

طراحی جلد: کانون فرهنگی برگ آرا

لیتوگرافی: غزال

نوبت چاپ: چاپ اول

شمارگان: ۰۰۰۱

سال انتشار: ۳۹۳۱

قیمت: ۰۰۰۸ تومان

ناشر: انتشارت نهر

نشانی: تهران - میدان توحید - خیابان پرچم - پلاک ۸۵ - طبقه اول

تلفن: ۰۳۶۳۳۴۶۶ - ۹۷۵۴۹۵۶۶ - ۵۹۵۴۹۵۶۶

www.moc.araagraB

پدر و پسران :

سهراب،

محمد رضا، کیوان و علیرضا براهام تابستان ۹۲

تقدیم: به پدر و پسران

و آغوش گرم مادری هایش

و آنهایی که:

در کودکی زمستان به تن داشتند.

پریسکه، شعر کوتاه ایرانی

پریسکه یک قالب جدید شعر فارسی است که براساس فرهنگ اسلامی ایرانی و با رویکرد مقابله با ورود عرفان‌های نوظهور و عرفان‌های غربی ایجاد گردیده است. بنیان این قالب شعری توسط آقای علیرضا بهرهی صورت گرفته است. شعر پریسکه به صورت رسمی توسط وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی جمهوری اسلامی ایران ثبت گردیده است و در حال حاضر یکی از قالب‌های پر مخاطب شعر فارسی می‌باشد. پریسکه انجمن پریسکه سرایان ایران بر عهده آقای علیرضا بهرهی بوده که است فولادی به عنوان دبیر فنی انجمن بر روند سرایش پریسکه در سراسر کشور نظارت می‌نماید. پریسکه یک لغت اصیل ایرانی و از واژه‌های زبان فارسی میانه محسوب شده و به معنای جرقه کوچک آتش است که هم‌اکنون ساکنان حاشیه زاگرس از قبیله مردم لرستان، کرمانشاه، کردستان، ایلام، غرب مازندران، بخش‌هایی از خوزستان و چند نقطه مرکزی کشور نیز با مقداری تفاوت در گویش این واژه زیبا را استفاده می‌کنند. اگر شعر را شعله‌ور شدن احساس و خیال بنامیم پریسکه بخش کوچکی از این شعله می‌باشد که یک لحظه در ذهن روشنایی کوچک و زودگذری را ایجاد می‌کند و تا مدتی ذهن درگیر

تفکر در خصوص او می‌شود. هدف از ایجاد قالب پریسکه سه مورد می‌باشد:

اول این‌که در سال‌های اخیر با یک پراکندگی در حوزه شعر کوتاه مواجه بوده‌ایم که هر کس به فراخور ذوق خود نام‌های مختلفی چون هایکو، هایکوواره، طرح، کوتاه، شعر کوتاه بر اشعار کوتاه فارسی می‌گذاشت که هیچ کدام تمام کننده و کامل نبودند و درمحتوا و فرم هم تفاوت چندانی نداشتند که به نام‌های متعدد خوانده شوند.

دوم این‌که واژه‌ای نامانوس و خارجی به نام هایکو در ادبیات شعری ما وارد شده بود که ^۴ ریشه از ورود نامیمون این واژه، هرچه‌قدر شعرای ما در این عرصه به طبع آزمایش می‌شدند باز به نام فرهنگ و ادبیات ما تمام نمی‌شد و در پایان به آن شعر ژاپنی اطلاق می‌گردید. در هایکو شاعر باید با ۵ هجا، ۷ هجا، ۵ هجا و در مجموع ۱۷ هجا شعر بگوید که هیچ‌وجه با توجه به قواعد و شکل واژگان فارسی نمی‌توان یک شعر کامل را بسازد. در زبان ژاپنی ما با فصل واژه روبه‌رو هستیم. یک واژه در زبان ژاپنی حتماً دارای یک جمله کامل ما می‌شود. پس نتیجه می‌گیریم هایکو در ادبیات ما یک مهمان ناخوانده است که شعرای ما فقط باید از نوع نگاه و شیوه فعالیت هایکوسراهای غرب (آلمان) مطلع بوده و تجربیات مثبت آن‌ها را در قالب‌های شعر فارسی بکاربندند. سوم این‌که با روی کار آمدن تفکرات ذن در ژاپن و ورود این جریان فکری مذهبی در ایران که اگر نگوییم جزء لاینفک هایکو شده حداقل جزء همراه هایکو گردیده است. همان‌جا با ورود هایکو به کشورهای شرق و غرب تفکرات ذن و بالطبع اندیشه‌های بودایی هم با کارکردهای کم حساسیتی چون طبیعت‌گرایی و عشق به طبیعت هر چند که به‌ها با طبیعت خدایی تغییر مسیر می‌دهند و همچنین تعالیم مکاتب شینتو و کنفوسیوس برای کشورهای گسترش می‌یابد که کشور اسلامی ایران نیز استثناء نبوده است. این تعالیم و دین‌تورها تحت عناوینی چون عرفان‌های نوظهور و عرفان‌های شرقی از طریق شعر با سوانت با بستری در اذهان جوانان و نوجوانان شکل می‌گیرد.

فسابقه شعر کوتاه در ایران

بر اساس اسناد و مدارک موجود در تاریخ ادبیات فارسی کهن‌ترین شعر کوتاه فارسی به پیش از اسلام «خسروانی» برمی‌گردد که متأسفانه فقط چند شعر از این نوع در دست می‌باشد. گذشته از دو بیتی و رباعی که معروف‌ترین قالب شعر کوتاه کلاسیک می‌باشند قالب‌های دیگری نیز در گوشه و کنار ایران وجود دارند که هر کدام به فراخور فرهنگ و آداب و رسوم و طبیعت آن منطقه شکل گرفته است.

«لیکو»^۱ اعم از لیکوهای بلوچستان و لیکوهای جنوب کرمان که تشابه فراوانی با هایکو و گریزی به طبیعت داشته است. سطوح مختلف زندگی قوم کهن بلوچ را در بر می گیرد، اما این نوع شعر عام تر از هایکو که تا حد فراوان شعری شخصی است می باشد و لذا فهم لیکو حداقل در منطقه سرایش آن برای عام آسان و راحت می باشد.

- چهل سرود (چل سرو) در لرستان و بخش هایی از ایلام و کرمانشاه که تماماً تک بیهای هجایی با مضامین عاشقانه، امید و آرزو و بعضاً در مدح ائمه علیه السلام به سروده ماعلی می باشد.^۲

- ترانه ها و اشعار کوتاه محلی در مناطق شمالی و دیگر نواحی ایران که تمامی این نوع ریشه ها خود، خوش، کوتاه، سهل الحفظ و سهل الهضم بوده و هیچ گونه تأثیری از هایکو یا شعر کرانه حنبی نپذیرفته اند.

ویژگی های پریسه که: شعر پریسه متشکل از حداکثر ۴ بند یا فصل می باشد که در قالب های سیبیه و سیمای سروده شده و در صورت امکان شاعر می تواند در یک فصل شعر را شروع و پایان دهد. بر خلاف هایکو هیچ گونه محدودیت محتوایی ندارد. شعر پریسه تأکید بر تصویرسازی ایجاب فکری و آوار کردن مخاطب به فکر در مورد موضوع مطرح شده در شعر و ارتباط روانی و بیرون اجزاء شعر باهم را دارد. پریسه می تواند مقفا هم باشد به شرط آنکه قفسه ها هم مساوی نبوده و به عنوان یک تک بیت کلاسیک محسوب نشوند. نحوه چینش و کوتاه و بلندی فصل ها در اختیار خود شاعر است و شاعر می بایست با در نظر گرفتن شرایط زبانی و ساخت و محتوایی ژرف ساخت پریسه که در دو محور عمودی (بدیع سون) و افقی (بدیع لفظی) نسبت به تغییر فصل ها و کوتاه و بلندی آنها اقدام نماید. هر فصلی که شاعر نیاز به تغییر نفس داشته و یا شعر دچار سکنه یا توقف می شود در آن است به فصل بعدی

۱- لیکو: نوعی تکبیتی است در وزن هجایی و با همراهی ساز سرو یا سرود (قیچ) خوانده می شود. شعری نامکتوب که سینه به سینه در میان قوم بلوچ جاری است. لیکو را پروای شکل گیری از واژگان ادبی نیست، این لیکو همان کلمات گفت و گویند که بی هیچ آداب و ترتیبی بر زبان می گذرند. (صد لیکو- سروده های بلوچی) زری، زری گردان، منصور مومنی، نشر مشکین، چاپ اول تهران، ۱۳۸۴، ص ۱۴

۲- چل سرو به معنی چهل سرود، یا چهل تک بیت است که هم چون فال حافظ برای بی بردن به قصد انجام کاری و نیتی که فال گیرنده در دل دارد انجام می گیرد این شیوه کار در لرستان و غرب کشور به ((فال چل سرو)) معروف است ابیات فال «چل سرو» رایج در این مناطق شاعر شناخته شده ای و همچنین تاریخ سرایش خاصی ندارند. هرچه هست ساخته و پرداخته ذهن خلاق و پاک و بی آلایش مردمان این دیارند و از آن جا که از دل صاف و صفای باطن آنان برخاسته اند، لاجرم پر دل می نشینند و در باور مندی مردمان این دیار نقش ماندگار دارند. (چل سرو و چنه چنه) علی مردان عسکری عالم، انتشارات افلاک، چاپ دوم، خرم آباد، ۱۳۹۰

۳- بی مناسبت نیست در اینجا درباره پیدایش شعر کوتاه در چین که بسیاری از محققان بر این باورند که قدم شعر کوتاه ایرانی از چین گرفته شده است، توضیحات مختصر بدهم شعر کوتاه چهارمصرایی چینی در دوران سلسه تانگ (۶۰۷-۹۰۷م) به عنوان یک فرم مهم شعر شناخته شد. بعضی از این نوع شعر در زمان ساخته شدن شهرت پیدا کردند و همراه با ساز خوانده می شدند. (پیدایش هایکو) ناهوکو تاوازانی انتشارات بهجت، چاپ اول، تهران، ۱۳۹۰، ص ۱۳.

برود مگر در شرايطی که آن سکت و توقف عینا در تمام فصل ها تکرار شود که در آن صورت با ایجاد یک هارمونی صحیح ، موسیقی زبانی مناسبی ایجاد خواهد شد .

بهتر است در هر فصل از یک فعل استفاده شده و زیباتر آن است که به دلیل محدود بودن عرصه ی پریسکه ، از هر واژه فقط یک بار استفاده شود مگر آنکه واژه برگزیده شده به حدی در محور همنشینی و جانشینی درست نشسته باشد که برای مخاطب ، تنفر شنیداری ایجاد ننماید. در پریسکه باید یک جهان را در یک نگاه خلاصه کرد.

برگرفته از کتاب سپیداری که به باران می پیچد

شعر پریسکه شعر امروز است و شعر امروز را باید در کارنامه شعرای معاصر جستجو کرد.

خاندان براهام جزاین شاعران امروز هستند که درس‌رزمین لیکوهای طارم در جنوب کرمان، شعر رابه عنوان عضوی از خانواده خود پذیرفته‌اند.

هرچند که باسی، واضح از حضور شعرلیکو در سروده‌های آنها وجود ندارد اما بی شک زندگی در محیطی که با شعر به ویژه شعر کوتاه آجینن می باشد در رشد قریحه شاعرانگی بی تاثیر نمانده‌باشد.

پدر (سهراب) و پسران (علیرضا، محمدرضا، کیوان) براهام که بخشی از زندگی روزمره ی خود را به شعر اختصاص داده‌اند با توجه به سابقه سرایش شعر کوتاه خیلی زود به جمع خانواده بزرگ پریسکه در ایران پیوسته و نقش به سزایی در گسترش شعر نوظهور پریسکه در منطقه، جنوب کرمان ایفاء نموده‌اند.

هرچند زبان و مفهوم در پریسکه‌های آنان نزدیک و مشابه می باشد اما در قیاس با سروده‌های سایر پریسکه‌سرایان کشور، دارای زبان خاص و متفاوت می باشند.

اهتمام به مضامین اجتماعی و عاطفی با نثری صاف و پخته و اندیشه از لایه‌های قابل درک در پریسکه‌های آنها می باشد که در جهت آسان‌تر شدن هرچه بیشتر مخاطب به تامل حرکت می کند.

علیرضا بهری